

Utlegg av stein- Svenåa/Moselva

Generell beskrivelse

Svenåa/Moselva renner ut i Randsfjorden gjennom Jevnaker sentrum. Elveløpet gjennom sentrum er sterkt fysisk påvirket som følge av kanalisering og flomsikring. Dette påvirker livet i vann svært negativt. Fisk er avhengig av varierte fysiske forhold i elver og trenger særegne habitater for gyting, oppvekst og som voksen fisk. Vannstrøm, bunnforhold og vegetasjon er derfor viktige faktorer. Svenåa/Moselva deler seg sør for Jevnaker sentrum og Moselva har herfra og oppstrøms gode habitatforhold for ørret. Utlegg av stein i nedre del av Svenåa/Moselva er et viktig tiltak fordi:

- Elvestrekningen er svært homogen med lite habitat for fisk og andre vannlevende organismer.
- Kanalisering kan gjøre det vanskelig for fisken å vandre oppstrøms elva for å komme til gyte plassene.

Målsetning/effekt av tiltak

- Legge til rette for at fisken vandrer oppover i Svenåa/Moselva og kommer seg til den delen av elva som er i bedre tilstand.
- Bedre habitatkvalitet for fisk i elva.
- Reetablere typiske morfologiske strukturer.
- Øke substrat- og habitatdiversitet og strømningsvariasjon og dermed øke skjul og standplasser for fisk.

Gjennomføring

Det foreslås utlegg av stein på 5 delstrekninger. Dette er kun et forslag, og det må utredes nærmere om det praktisk er mulig å komme til med maskiner og stein. Steinen må være avrundet og i størrelsesorden 0,3 – 1 m², fortrinnsvis elvestein, men morenestein er også et alternativ. Plasseringen av steinene må bestemmes i felt. Mulighet for å komme ut i elva med gravemaskin er en avgjørende og begrensende faktor. Figur 1 gir et forslag til stekninger hvor det er hensiktsmessig å plassere steinene basert på elvemorfologien og behov for mer variasjon i elva. Utlegg på de rette strekningene skal prioriteres, men må avklares nøyere på en befaringsammenheng med entreprenør.

Steinene skal legges ut enkeltvis og i mindre grupper bestående av 2-4 steiner. Langsgående steingrupper hindrer vannet i mindre grad enn tverrliggende, gir mindre turbulent strøm og er ofte foretrukket standplass for voksen ørret. Arbeidet kan gjennomføres med en liten til middels stor gravemaskin. Elvebredden og tilkomstmuligheter begrenser størrelsen av maskinen. Steinene kan fraktes til elva, men der det er tilgjengelig stein langs elvebredden bør det vurderes å bare tilbakeføre disse til vannmassen.

Det bør ikke legges ut stein 3-5 m oppstrøms bruer/overganger.

Tidspunkt gjennomføring: Juli – sept. 2023

Tidspunkt for gjennomføring skal ta hensyn til ørretens livssyklus. Tiltak bør derfor gjennomføres i perioden juli – september når ungfisk eller rogn ikke ligger i sedimentet.

Figur 1. Forslag til strekninger for utlegg av stein i Svenåa/Moselva. Røde streker markerer elvestrekninger som bør vurderes, røde trekanter markerer mulig adkomst til elva og gul prikk markerer forekomst av parkslirekne. Det er svært viktig å unngå videre spredning av parkslirekne og en bør derfor ikke grave eller flytte masser her.

Spesielle hensyn

Fremmede arter: Det er registrert parkslirekne, fagerfredløs og kanadagullris langs Svenåa/Moselva. Det er svært viktig å hindre ytterligere spredning av artene. Parkslirekne er spesielt viktig å unngå for maskinene. Det skal bare små fragmenter til av parkslirekne for å etablere nye forekomster (den kjente forekomsten av parkslirekne er markert i figur 1 med gul prikk). Spredning via gravemaskiner og andre maskiner er vanlig og unngås ved å enten holde maskinene unna forekomstene med minst 5 meters margin og/eller drive nitid renhold av maskinene før og etter tiltak.

Annet: Berørte grunneiere bør kontaktes før gjennomføring av tiltaket. Dette gjøres via vannområdekoordinator Håvard Lucasen.